

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Svar på remiss av betänkandet (SOU 2018:35) Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar

Ert diarienummer N2018/02915/BB

Länsstyrelsen i Östergötlands län, nedan benämnd Länsstyrelsen, har tagit del av betänkandets förslag samt även de två särskilda yttranden av experterna Jörgen Mark-Nielsen och Jan-Ove Östbrink.

Förslaget i korthet innebär en helt ny bostadsförsörjningslag, Boverket ska fortlöpande bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå samt en ny rollfördelning för regioner, kommuner och länsstyrelserna som får delvis nya eller förändrade uppdrag.

Länsstyrelsen lämnar härmed följande synpunkter på betänkandets förslag.

Länsstyrelsens övergripande synpunkter

Utredningen gör en god beskrivning av problemen på bostadsmarknaden där många hushåll har svårt att kunna tillgodose sina behov. Det ligger helt i linje med länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från det så kallade Inträdesuppdraget ”*Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande*”. Bland annat synliggör betänkandet skillnaderna mellan bostadsförsörjning och markanvändningsplanering på ett bra sätt.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommunerna, regionerna och länsstyrelserna.

Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad. Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från ”*skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder*” till att fokusera på insatser för ”*hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov*”.

Länsstyrelsen tillstyrker det utökade uppdraget till Boverket att bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå.

Länsstyrelsen avstyrker att regionen ska göra en regional analys av bostadsfrågorna. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden. Den hänger samman med den rådgivande rollen som länsstyrelsen har.

Länsstyrelsen anser att den avtalsmodell som föreslås för länsstyrelserna är tveksam.

Länsstyrelsen delar betänkandets analys av att det behövs en gemensam problembeskrivning/lägesbild hos det allmänna. Länsstyrelsen anser att det finns en potential inom nuvarande lagstiftning och arbetsformer att ta fram detta.

Länsstyrelsen delar betänkandet förslag till att det behövs ytterligare åtgärder och lösningar.

Länsstyrelsen ser behov av att se över målet för bostadspolitiken utifrån ovanstående.

Författningsförslag

Länsstyrelsen avstyrker betänkandet förslag till ny lag för bostadsförsörjningen inklusive förslaget nytt arbetssätt och ny ansvarsfördelning.

Länsstyrelsen saknar i betänkandet relevanta argument till att överge dagens arbetssätt och ansvarsfördelning och därmed upphäva dagens lagstiftning och reglera ett nytt arbetssätt i en ny bostadsförsörjningslag.

Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dagens arbetssätt i riktning enligt betänkandet t ex är det möjligt att lägga en tydlig förväntan på kommunerna kring vilka problem de ska lösa inom ramen för befintliga arbetsformer och verktyg.

Länsstyrelsen anser att nuvarande lagstiftning med fördel istället kan förtydligas, både vad som ska ingå i t.ex. riktlinjer, men också ge andra aktörer, t ex länsstyrelsen, en skarpare roll, i likhet med ÖP frågor där Länsstyrelsens granskningsyttrande idag bifogas till översiktsplanen.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till förändrade uppdrag för kommunerna.

Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Länsstyrelsen anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för samarbetet inom kommunen. De har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete.

Dagens riktlinjer för bostadsförsörjning föreslås begränsas till innehåll och omfattning och fokuseras på att kvantifiera behov av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina behov. Dagens riktlinjer har i många fall haft en bredare utgångspunkt även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknat tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formulerats. Utifrån kommunernas mycket skilda förutsättningar och resurser är det också tveksamt att förvänta sig fullständigt likartade sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att fortlöpande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslaget att regionerna får i uppdrag att ta fram regionala analyser. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden.

Länsstyrelserna anser att dagens regionala bostadsmarknadsanalyser som länsstyrelserna har i uppdrag att ta fram redan idag fungerar som en plattform för den regionala dialogen och är en

utgångspunkt för den regionala arenan mellan region, länets kommuner och länsstyrelsen. Idag genomförs inte en regional dialog som ett årligt gemensamt möte – dock har de flesta län någon form av dialog och plattform för samverkan.

Länsstyrelsen avstyrker att samordningen av kommunernas bostadsplanering flyttas från länsstyrelsen till regionerna. Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dialogen i länen genom justering av nuvarande lagstiftning. Det finns t ex möjlighet att utveckla samrådet kring kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning till en dialog mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen.

Analys av dagens situation

Länsstyrelsen delar betänkandet analys av dagens situation. Länsstyrelsen ser positivt på att betänkandet har tagit del av länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i rapporteringen av länsstyrelsernas Inträdesuppdrag; ”Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande”.

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till att aktörerna behöver en gemensam problembeskrivning över bostadsbristen. Länsstyrelsen anser dock att den gemensamma problembeskrivningen lika väl går att ta fram inom ramen för befintlig lagstiftning och nuvarande ansvarsfördelning. Under senaste åren, mycket på länsstyrelsernas särskilda uppdrag kring inträdet på bostadsmarknaden, har samverkan i länen utvecklats på ett positivt sätt och samsyn kring problem och förutsättningar ökat samt underlättat kommunernas arbete med bostadsförsörjningen.

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till att statliga och kommunala insatser samordnas. Länsstyrelsen anser att det inom ramen för nuvarande lagstiftning och reglering finns stora möjligheter att samordna statliga och kommunala insatser. Regeringen har möjligheter att ge länsstyrelsen nya uppdrag i linje med betänkandet förslag inom ramen för regleringsbrev eller förändring av nuvarande lagstiftning.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av verksamhetsnytta i betänkandet

Länsstyrelsen anser inte att den föreslagna bostadsförsörjningslagen är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från ”skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder” till att fokusera på insatser för ”hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”

Betänkandet föreslår en ny lagstiftning som reglerar formerna för dialog mellan aktörerna. Länsstyrelsen ser hellre att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken sätter upp mål för vad man ska uppnå i arbetet med bostadsförsörjningsfrågorna. Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till *verksamhetsnytta*.

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till Boverkets utvidgade uppdrag. Ökad kunskap om bostadsmarknadens funktion och möjlighet att tillgodose invånarnas behov är mycket välkommet.

Boverkets uppdrag att definiera bostadsbristen är dock komplext och det finns en uppenbar risk att modellen inte blir enkelt tillämpbar för kommunerna när de ska göra sina bedömningar av lokala behov. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller kan inte göra anspråk på att vara den enda bilden men att de är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför omprövas fortlöpande.

Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag enligt utredningens förslag. Länsstyrelsen förutsätter att BME finns kvar och utvecklas. Den är ett viktigt verktyg för att ge direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

Avgränsning av uppdraget

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till den avgränsning som betänkandet har valt för sitt uppdrag. Enligt Länsstyrelsens mening hade det varit en fördel om utredningen också hade behandlat och lämnat förslag gällande bostadens kvalitet. Länsstyrelsen saknar en analys av "godtagbar bostad" i betänkandet. Länsstyrelsen anser att det varit lämpligt i sammanhanget att problematisera kring detta.

Länsstyrelsen anser att det behövs tydligare koppling mellan bostadsförsörjningsplaneringen och infrastrukturplaneringen. Detta perspektiv har betänkandet avstått från att behandla.

Länsstyrelsen är kritisk till betänkandets val av avtalslösning

Länsstyrelsernas roll föreslås utökas kring medfinansiering av insatser via avtal som skrivs mellan kommun, bostadsföretag och staten. Förslagen kring denna uppgift är mycket otydligt utformade då varken vilken typ av insatser som är tänkt att genomföras eller ekonomisk omfattning beskrivs. Det är därför svårt att egentligen ta ställning till förslaget.

Om syftet är att skapa insatser som påverkar invånarnas möjlighet att tillgodose behoven är de inte lämpliga att bedriva som kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. När budgeten samt inriktningen för vilka insatser som ska prioriteras ändras årligen skapas mycket litet utrymme för att genomföra fleråriga insatser, något som med tanke på att det berör strukturella frågor, är nödvändigt.

Betänkandet föreslår att bedömningar av insatser m.m. ska göras av såväl kommuner som länsstyrelserna, Boverket och ytterst regeringen. Detta riskerar att skapa oklarheter om den långsiktiga prioriteringen av vilka insatser som bör genomföras. Samtidigt kvarstår att kommunerna har det yttersta ansvaret för att formulera behov av och genomföra insatser.

I detta ärende har Länsråd Kristina Zetterström beslutat. Samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson har varit föredragande.

Kristina Zetterström
Länsråd

Jan Persson
Samhällsbyggnadsdirektör

Detta beslut har undertecknats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:
Enheten för lednings- och verksamhetsstöd
Kultur- och samhällsbyggnadsenheten